

підприємства; удосконалення партнерських взаємовідносин в системі «держава – підприємство», тобто взаємна зацікавленість та вмотивованість у ефективному функціонуванні та розвитку.

Храпкіна В.В.

д. е. н., професор,
професор кафедри маркетингу та управління бізнесом,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія», м. Київ

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

В умовах глобалізації та інтеграції промислових підприємств України в світовий простір, який супроводжується невизначеністю та кризою в економіці, важливим є чітке розуміння сутності процесу управління конкурентоспроможністю підприємств, що є запорукою сталого розвитку економіки країни. Промислове підприємство є визначальною ланкою економіки держави, рушійною силою створення потрібної суспільству продукції та надання необхідних послуг та виконує бюджетоутворюючу функцію. Стійке положення підприємств на ринку забезпечується в першу чергу його внутрішньою політикою, яка орієнтує всіх співробітників на активний та цілеспрямований розвиток діяльності в умовах безперервних змін зовнішнього середовища.

Досліджуючи конкурентоспроможність підприємств як соціально-економічних систем, зазначимо, що економічна теорія виокремила кілька періодів еволюції економічної думки щодо конкурентоспроможності підприємства [1]. На сучасному етапі функціонування економіки тільки наявність робочої сили, капіталу та сировини вже практично не забезпечує досягнення достатнього рівня конкурентоспроможності підприємства. Важливими стають їх розподіл та скеровування в обґрунтовано обраному напрямку задля досягнення найбільшого ефекту.

Думки вітчизняних науковців щодо розуміння конкурентоспроможності мають певні відмінності:

– конкурентоспроможність підприємства – це узагальнююче, синтетичне поняття, яке складається під впливом сукупності різних чинників, що впливають на всі сфери господарювання суб'єкта. До цих факторів належать фінансова стійкість, прибутковість підприємства, рівні автоматизації і механізації праці підприємства, доступ до ринку ресурсів та нових технологій, якість вироблених товарів, масштабність проведення та впровадження науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт тощо [2];

– це сукупність управлінських дій, спрямованих на дослідження діяльності активних і потенційних конкурентів, їх сильних і слабких сторін, а

також розроблення конкурентних стратегій, що забезпечують формування й підтримку довгострокових конкурентних переваг [3];

– це систематичний, планомірний і цілеспрямований вплив на систему конкурентоспроможності для збереження її стійкості чи переведення з одного стану в інший за допомогою необхідних і достатніх способів і засобів впливу [4].

Сучасна концепція управління конкурентоспроможністю промислового підприємства має враховувати фактори, які впливають на конкурентоспроможність та можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми. До внутрішніх факторів можна віднести наступні: організаційно-правова форма підприємства; структура підприємства; науково-технічний рівень виробництва; соціальний потенціал підприємства; культура; ресурси; психологічний клімат колективу; налагодженість шляхів постачання; створення ділового іміджу. Серед зовнішніх факторів виокремлюються: ринок товарів, технологій, робочої сили; фондовий ринок; виробниче середовище; науково-технічне середовище; соціальне середовище; державне регулювання тощо.

До основних детермінант парадигми управління конкурентоспроможністю промислового підприємства, на нашу переконливу думку, повинні бути віднесені такі: формування нового стратегічного мислення не повинно зводитися до стратегічного планування; забезпечення ієрархічності і наскрізності управління: промислове підприємство як відкрита соціально-економічна система розглядається у якості частини системи вищого порядку, під якою розуміють конкурентне середовище; повинно бути сформовано розуміння чинника часу як пріоритетного у конкурентній боротьбі; вимогою до працівників у ефективних компаніях повинен стати перехід від конкурентних переваг і якості до конкурентних переваг, якості і своєчасного реагування; побудова стратегічних конкурентних переваг можлива на основі формування і розвитку інноваційного активного індивіда та інноваційного типу поведінки; успіх стратегії конкуренції залежить від рівня використання інтелектуальних технологій; сьогодні відмінності у господарських результатах конкуруючих підприємств можна інтерпретувати як наслідки асиметрії між ними у знаннях; в організації завжди має виявлятися діалектична єдність процесів єдиноначальності і групової самоорганізації, і ця діалектична взаємодія дозволяє розкрити дійсну сутність діяльності керівника; перспективна модель управління конкурентоспроможністю промислового підприємства повинна враховувати процеси поширення нових форм організаційних утворень (ланцюгів) та форм конкуренції.

Таким чином, процес побудови нової парадигми управління конкурентоспроможністю промислового підприємства повинен враховувати необхідність формування нового стратегічного мислення, забезпечення ієрархічності і наскрізності управління, врахування чинника часу, інноваційних процесів, глобальної тенденції інтелектуалізації економіки задля забезпечення її сталого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Николук О.М. Формування конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства: теорія, методологія, практика. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Ж. 2017. 506 с.
2. Воронько-Невіднича Т.В., Василенко М.В., Лещин Д.І. Управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах нестабільного ринкового середовища. *Економіка та управління підприємствами*. Випуск 21. 2018. С. 251 – 254.
3. Балабанова Л.В. Управление конкурентоспособностью предприятий на основе маркетинга : [монография] / Л.В. Балабанова, А.В. Кривенко. Донецк : ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2004. 147 с.
4. Бондаренко Г.С. Управління конкурентоспроможністю автотранспортного підприємства : автореф. дис. ... канд. економ. наук : спец. 08.06.02 «Підприємництво, менеджмент та маркетинг». Х., 2001. 19 с.

Бриль І.В.

к. е. н., старший науковий співробітник
 відділу проблем економіки підприємств
 Інституту економіки промисловості НАН України, м. Київ

ДЕЯКІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Новітні технології та зростання рівня інтелектуалізації останнім часом розширили доступ до інформації в усіх країнах світу, що створює можливість формування нових економічних систем, ринків послуг, нових видів комерційних організацій. Перевагою яких виступають нові, у своїй більшості віртуальні, способи доставки товарів та методи ведення бізнесу. Основою таких систем є не сировинне та промислове виробництво, а нематеріальні активи, інтелектуальний капітал та інформаційні технології.

Цифрова економіка для України достатньо нова модель розвитку. 17 січня 2018 року урядом було схвалено «Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки». Ключовими напрямками якої є розвиток цифрової інфраструктури, цифровізація освітніх процесів, медицини, екології, безготівкової економіки, інфраструктури, транспорту тощо. За даною Концепцією цифровізація – насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможливорює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір. Процес оцифрування охопив різні верстви сучасного суспільства: керування державою, економікою, бізнесом та побутом кожної людини.